

نقد نظریات اعجاز عددی قرآن کریم

نویسنده: اکبر خدکی^۱

^۱ دانشجوی دکتری الهیات و معارف اسلامی - علوم قرآن و حدیث دانشگاه ازاد واحد علوم و تحقیقات

چکیده:

برای خدا می‌شمارد؛ دین و حقیقت را یکی می‌داند و تنوع ادیان را حاصل تنوع در مردم می‌داند. قرآن قوانین و حقوق در جامعه اسلامی را نیز تعریف می‌کند (سید حسینی، ۱۳۹۱). قرآن مؤمنان را به جهاد در راه خدا می‌خواند و آنان را به نیکوکاری، به ویژه درباره مسکینان و یتیمان فرا می‌خواند طبق حدیث ثقلین قرآن به همراه اهل بیت دو گوهری هستند که مسلمانان باید به آن دست بیازند تا گمراه نشوند (معرفت، ۱۳۹۱).

مسلمانان بر این باورند که قرآن یک بار به صورت کامل توسط جبرئیل در شب قدر بر محمد نازل گشته و سپس بار دیگر به صورت تدریجی بر او نازل شده است. از نظر تاریخی، دیدگاه غالب آن است که قرآن در زمان عثمان، خلیفه سوم، تحت نظارت جمعی از صحابه به رهبری زید بن ثابت به صورت یک کتاب، موسوم به مصحف عثمان جمع گردید و نسخه‌هایی از آن به مکه، دمشق، کوفه و بصره ارسال گردید. قرآن فعلی براساس قرائت کوفی حفص از عاصم کوفی در قرن هشتم میلادی چاپ گردیده است (سید حسینی، ۱۳۹۵).

به باور کسانی که به الهی بودن این کتاب اعتقاد دارند «قرآن رساترین بیان است و از نظر موسیقی و وزن لفظی، در لغات و جملاتش نشانه‌های وحیانی ربانی مشهود است. وزنش نه وزن شعر است نه نثر، بلکه هر دو و برتر از هر دو است، در حدی که در توان غیر خدا نیست، وزن و لفظ آن به گونه‌ای تناسب و انسجام با معنا دارد که گویی معناهایش در آن تجسم یافته است.» (صادقی، ۱۳۸۸).

قرآن بر تمام جنبه‌های زندگی مسلمانان نفوذ کرده است. ضرب‌المثل‌های قرآنی نه تنها در زبان عربی، بلکه در زبان مسلمانان غیرعرب نیز راه یافته‌اند علوم قرآنی شامل بررسی تنزیل قرآن، شان نزول، تلاوت، وجوه زبانی، تفسیر، اعجاز و تاریخ می‌شود (همان منبع).

اعجاز قرآن از مباحث مهم علوم قرآنی، کلام اسلامی و ادبیات عرب است که به دلایل معجزه بودن قرآن می‌پردازد که در بین متکلمان به عنوان روشن‌ترین دلیل پیامبری محمد (ص) مطرح است. اعجاز در لغت به معنی عاجز ساختن است و گرچه در قرآن مستقیماً به کار نرفته، اما قرآن مخالفان را دعوت به آوردن ده و حتی یک سوره مشابه سوره‌های قرآن می‌کند (تحدی) و تأکید می‌کند که هرگز کسی نخواهد توانست این کار را انجام دهد (صادقی تهران، ۱۳۹۰).

قرآن کتاب مقدس دین اسلام است و در باور مسلمانان سخنان خداست که به صورت وحی از سوی او توسط جبرئیل بر پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله (ص)، نازل گردیده است. قرآن در تمام جنبه‌های زندگی مسلمانان نفوذ پیدا کرده است و از نظر مسلمانان معجزه جاویدان پیامبر اکرم است و دارای اعجاز در زمینه‌های مختلفی همچون اعجاز علمی، لغوی، غیبی و ... می‌باشد. در قرون اخیر و با تلاشهای رشاد خلیفه نمونه دیگری از اعجاز قرآن با عنوان اعجاز عددی مطرح گردید که به دنبال یافتن یک نظم ریاضی در قرآن برای کلمات بود که در ابتدا موجب امیدواری و شادمانی مسلمانان گردید اما به مرور زمان بر آن اشکالاتی وارد گردید که نشان داد اطلاق اعجاز بر این نظریه صحیح نمی‌باشد و تنها می‌توان آن را شگفتی در تناسب اعداد نامید. همچنین باید افزود که انتظار اعجاز عددی از قرآن، توقعی نابجاست و نمی‌توان پذیرفت که خدای متعال با بندگان خود از طریقی عوام فریبانه سخن گفته باشد. اعجاز قرآن در نگاه نخست و برای اعراب جاهلی صدر اسلام و مردمان هنجروی دورانه‌های بعد، در زیبایی‌های شگفت آور ظاهری و تأثیرگذار آن، اعم از بلاغت و هماهنگی‌های صوتی و عددی و ... است؛ و در نگاه عمیق و موشکافانه، معارف و دانشهای والای الهی آن.

کلمات کلیدی

قرآن، اعجاز، اعجاز عددی، رشاد خلیفه،

مقدمه

قرآن کتاب مقدس دین اسلام است و در باور مسلمانان سخنان خداست که به صورت وحی از سوی او توسط جبرئیل بر پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله، نازل گردیده است (سید حسینی، ۱۳۹۵) مسلمانان، قرآن را بزرگترین معجزه محمد (ص) و روشن‌ترین دلیل بر پیامبری او می‌دانند (معرفت، ۱۳۹۱). قرآن اصلی‌ترین منبع وحی در اسلام به شمار می‌آید و به زبان عربی است. کلمه قرآن در لغت به معنی «قرائت کردن» و «خواندن» است و مسلمانان معمولاً به آن با عناوینی مانند «قرآن کریم» و «قرآن مجید» اشاره می‌کنند. قرآن به ۳۰ جزء تقسیم شده و ۱۱۴ سوره دارد (سید حسینی، ۱۳۹۵).

محتوای قرآن درباره خدا بر توحید و یگانگی او تأکید دارد. قرآن خدا را به انسان نزدیک‌تر از رگ گردنش می‌داند، رابطه انسان با خدا را بی‌نیاز از واسطه می‌داند و انسان را به تسلیم در برابر امر خدا فرمان می‌دهد. قرآن پدیده‌های طبیعی را نشانه‌هایی (آیات)